

Tillæg nr. 1
til miljøgodkendelse af 30. september 2010 af husdyrbruget
Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande

- efter § 12, stk. 3 i Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Godkendelsesdato: 27. april 2015

Morten Milland
Skærlund Skolevej 1
7330 Brande

Afgørelse af ansøgning om tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010 af husdyrbruget, Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande

Ansøgning

Ikast-Brande Kommune har den 20. november 2014 modtaget en ansøgning om tillæg til miljøgodkendelse af 30. september 2010 for husdyrbruget på Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande, matrikel nr. 11a, Skærlund By, Brande, omhandlende følgende:

- Ændring af dyrehold fra 325,00 til 309,87 DE¹ i svin, svarende til en ændring **fra** en årlig produktion på:
 - 55.000 smågrise (7,3 – 32 kg)
 - 1.800 slagtesvin (32 – 107 kg)
- **Til** en årlig produktion på:
 - 300 søer
 - 42.000 smågrise (7,3 – 32 kg)
 - 1.000 slagtesvin (32 – 112 kg)
- Ændringer i indretningen af eksisterende sostalde, så de fremover kan huse smågrise.

Nærværende tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010 for husdyrbruget, Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande², **ændrer ikke i miljøvurderingen og de stillede vilkår i miljøgodkendelse af 30. september 2010 for husdyrbruget Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande³, som fortsat er gyldig**, dog på nær:

- vilkårene 2.1, 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7, 7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 8.2 og 8.3.

Se Bilag 1 for en samlet oversigt over gældende vilkår.

¹ DE = dyreenhed. 1 DE svarer ca. til 100 kg kvælstof fra gødningsopbevaringslageret.

² Benævnes herefter også som tillæg/tillægget/tillæg til miljøgodkendelse.

³ Benævnes herefter også som miljøgodkendelse/miljøgodkendelsen/miljøgodkendelse af 30. september 2010.

Ikast-Brande Kommune har kontrolleret, at der er overensstemmelse mellem ansøgningen om tillæg til miljøgodkendelse, og kommunens registreringer – se efterfølgende *Baggrund for afgørelsen om tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010 for husdyrbruget, Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande.*

Afgørelse om tillæg til miljøgodkendelse

Ikast-Brande Kommune godkender hermed den ansøgte ændring af dyreholdet som beskrevet ovenfor. Ikast-Brande Kommune godkender ligeledes ændringen af staldene.

Afgørelsen om tillæg til miljøgodkendelse er truffet på grundlag af ansøgningen – herunder af de beregningsmodeller, der indgår i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk. Modellernes beregningsgrundlag og normtal er dem, som lå til grund for ansøgningssystemet den 16. februar 2017 - datoen for den sidste genberegning af ansøgningen i IT-ansøgningssystemet. Derudover er afgørelsen truffet på baggrund af kommunens registreringer og vurderinger. Se i den forbindelse *Baggrund for afgørelsen om tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010 for husdyrbruget, Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande*, med tilhørende bilag.

Tillægget til miljøgodkendelsen meddeles i henhold til § 12, stk. 3 i *Husdyrgodkendelsesloven*⁴ – samt reglerne i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*.

De endelige Vand- og Natura 2000-planer, der er vedtaget på baggrund af *Miljømålsloven*⁵ for planperioden frem til 2015, giver ikke anledning til ændringer i administrationsgrundlaget for afgørelser efter husdyrlovgivningen. Det aktuelle projekt er således som udgangspunkt vurderet ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*.

I øvrigt gøres opmærksom på, at tillægget ikke fritager fra krav om eventuel tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter anden lovgivning og for andre bestemmelser.

Vilkår

Tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010 meddeles på nedennævnte vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen, som generelt er gældende for husdyrbrug, er ikke nævnt i dette tillæg til miljøgodkendelse. **De stillede vilkår i miljøgodkendelse af 30. september 2010 er fortsat gældende**, med undtagelse af vilkårene 2.1, 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7, 7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 8.2 og 8.3.

Følgende **supplerende vilkår** stilles til det nye projekt via dette tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010:

A. Vilkår med hensyn til begrænsning af ammoniaktab:

- A.1. Produktionen vedrørende smågrise skal tilrettelægges, så den maksimalt giver anledning til en total mængde N ab dyr pr. år på 19.202 kg N, beregnet ved følgende formler:

$$N \text{ ab dyr pr smågris} = (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g råprotein pr FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0304 \text{ kg N pr kg tilvækst}))$$

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (med senere ændringer).

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009 af lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (med senere ændringer).

N ab dyr pr år: Antal producerede smågrise i perioden x N ab dyr pr smågris x 365 dage / antal dage i opgørelsesperioden.

N ab dyr per smågris beregnes ved at indsætte de talværdier, der er oplyst i ansøgningen og normal for 2014/2015, hvor ikke andet er oplyst, i formlen – det vil sige:

Faktor	Værdi
Indgangsvægt, kg	32,00
Afgangsvægt, kg	7,30
FEsv pr. kg tilvækst	1,88
Råprotein per FE, g	162,60

De enkelte værdier i beregningen er ikke bindende, men hvis en eller flere af værdierne ændres i praksis skal beregningsresultatet for N ab dyr pr år stadig være på eller under 19.202 kg N.

B. Vilkår med hensyn til begrænsning af fosfortab:

- B.1. Produktionen vedrørende smågrise skal tilrettelægges, så den maksimalt giver anledning til en total mængde P ab dyr pr. år på 5.058 kg P, beregnet ved følgende formler:

P ab dyr pr smågrise = ((afgangsvægt – indgangsvægt) x FEsv pr kg tilvækst x g fosfor pr FEsv/1000) – ((afgangsvægt – indgangsvægt) x 0,0049 kg P pr kg tilvækst)

P ab dyr pr år: Antal producerede smågrise i perioden x P ab dyr pr smågris x 365 dage / antal dage i opgørelsesperioden.

P ab dyr per smågris beregnes ved at indsætte de talværdier, der er oplyst i ansøgningen og normal for 2014/2015, hvor ikke andet er oplyst, i formlen – det vil sige:

Faktor	Værdi
Indgangsvægt, kg	32,00
Afgangsvægt, kg	7,30
FEsv pr. kg tilvækst	1,88
P pr FEsv, g	5,20

De enkelte værdier i beregningen er ikke bindende, men hvis en eller flere af værdierne ændres i praksis skal beregningsresultatet for P ab dyr pr år stadig være på eller under 5.058 kg P.

En samlet oversigt over gældende vilkår for husdyrbruget ses i Bilag 1.

Egenkontrol m.v.

Anvendelsen af egenkontrol er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT⁶

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde,

⁶ BAT= Best Available Technique (bedste tilgængelige teknik), som skal anvendes jævnfør EU's IE-direktiv.

husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødning er i stadig udvikling.

Anvendelsen af BAT er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. I forhold til emissionsgrænseværdier, er de vurderet i afsnit 2.5 i *Baggrund for tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010 for husdyrbruget, Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande*. Emissionsgrænseværdierne for ammoniak og fosfor er overholdt.

Tillæggets gyldighed

Den godkendte ændring af dyreholdet skal være udnyttet inden to år, regnet fra den dato, hvor tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010 er meddelt – jævnfør § 33 i *Husdyrgodkendelsesloven*. Tillægget til godkendelsen anses for udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Hvis der er tale om et tillæg uden bygge- og anlægsarbejder, anses tillægget til godkendelsen for udnyttet, når der f.eks. er indgået en retlig bindende aftale om levering af dyr, og at dyrene faktisk også leveres og driften ændres i et rimeligt tempo.

Hvis tillægget ikke udnyttes helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, som ikke har været udnyttet i de pågældende år.

Tillægget har som udgangspunkt en retsbeskyttelsesperiode på otte år, hvorefter det skal revurderes. Herefter sker der revurdering minimum hvert 10. år.

Ikast-Brande Kommune er tilsynsmyndighed på husdyrbruget/bedriften i forhold, der vedrører *Husdyrgodkendelsesloven*.

Tillæggets vilkår skal overholdes fra den dato, hvor tillægget påbegyndes udnyttet, medmindre andet fremgår af de enkelte vilkår.

Kommunens samlede miljøvurdering og begrundelse for afgørelsen

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at ansøger træffer de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget og til at modvirke eventuelle skadelige virkninger på miljøet
- at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne
- at de kort- og langsigtede miljøpåvirkninger og den samlede miljøpåvirkning fra husdyrbrugets produktion vil begrænses til et acceptabelt niveau, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes
- at husdyrbruget - under overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen - vil anvende den bedste tilgængelige teknik
- at produktionen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af:

- nabobeboelser
- Natura 2000-områder⁷ og natur i øvrigt
- overfladevand
- nitratfølsomme indvindingsområder
- landskabelige og kulturhistoriske værdier

Ikast-Brande Kommunes afgørelse begrundes med ovenstående vurdering, og med at de øvrige generelle afstandskrav samt de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* overholdes. Se endvidere vedlagte *Baggrund for afgørelsen om tillæg nr.1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010 for husdyrbruget Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande*, med tilhørende bilag.

Offentliggørelser og høringer

Ejere og brugere af nabobeboelser beliggende inden for den vejledende konsekvenszone (817 meter) samt andre sagsparter blev ved brev af 27. februar 2015 orienteret om ansøgningen. Der er ikke kommet bemærkninger i forbindelse med denne orientering.

Afgørelsen om tillæg til miljøgodkendelse af 30. september 2010 for husdyrbruget, Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande, er truffet den 27. april 2015, og offentliggøres på Ikast-Brande Kommunes hjemmeside www.ikast-brande.dk/politik/hoeringer, den 28. april 2015.

Klagevejledning

Der kan efter kapitel 7 i *Husdyrgodkendelsesloven* klages over kommunens afgørelse. Klagefristen udløber fire uger efter offentliggørelsen - det vil sige senest tirsdag den 26. maj 2015.

Natur- og Miljøklagenævnet kan bestemme, at klagen har opsættende virkning på udnyttelsen. Udnyttelse af godkendelsen i klageperioden, og mens eventuel klage behandles, sker derfor på eget ansvar.

Følgende kan klage:

Ansøger, miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Husdyrgodkendelsesloven*.

En eventuel klage behandles af Natur- og Miljøklagenævnet. Klager skal indsende sin klage via Klageportalen, som findes på www.borger.dk og www.virk.dk. Klager skal i den forbindelse logge på – typisk ved brug af NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Ikast-Brande Kommune og anses for indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Yderligere oplysninger om klage reglerne kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk, hvorfra der også er link til Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Eventuel fritagelse for brug af Klageportalen forudsætter, at klager indsender en begrundet anmodning herom til Ikast-Brande Kommune. Kommunen videresender herefter

⁷ Natura 2000-områder: Internationale naturbeskyttelsesområder udpeget på baggrund af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver.

anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Ved indsendelse af en klage skal klager indbetale et gebyr på 500 kr. (2012-niveau – beløbet indeksreguleres den 1. januar hvert år). Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

- 1) Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- 2) Klageren får helt eller delvist medhold i klagen
- 3) Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi, klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for at efterkomme afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis klager har indledt forhandlinger med ansøger og/eller kommunen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret – for eksempel hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Ifølge § 90 i *Husdyrgodkendelsesloven* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden seks måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Med venlig hilsen

Jesper Hahn-Pedersen
Chef for Bygge- og Miljøafdelingen

Anne Jul Kristensen
Miljømedarbejder

Bilag:

Baggrund for afgørelsen om tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010 for husdyrbruget Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande inkl. bilag

Kopi af udkast til afgørelse inkl. bilag sendt til:

Ansøger: Morten Milland, Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande – e-mail: milland@mail.tele.dk

Konsulent: Peter Aalykke Jensen, Jysk Landbrugsrådgivning, John Tranumsvej 25, 6705 Esbjerg – e-mail: paj@jlbr.dk

Kopi af afgørelsen inkl. bilag sendt til:

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V – e-mail: ae@ae.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – e-mail: dnikast-brande-sager@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund,

- Hovedkontor – e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk

- Den centrale miljøafdeling, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle – e-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – e-mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling – e-mail: ikast-brande@dof.dk

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N – e-mail: husdyr@ecocouncil.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark v./ Formand Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup – e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K – e-mail: fbr@fbr.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Nord, Langelandvej 8, 8940 Randers SV – e-mail: senord@sst.dk

Konsulent: Peter Aalykke Jensen, Jysk Landbrugsrådgivning, John Tranumsvej 25, 6705 Esbjerg – e-mail: paj@jlbr.dk

**Baggrund for afgørelsen om
tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 30. september 2010
for husdyrbruget Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande**

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning	11
1.1. Ikke-teknisk resumé	11
1.2. Ansøger, ejerforhold og konsulentoplysninger	11
1.3. Lovgivningsmæssig baggrund.....	12
2. Vurdering af miljøpåvirkning fra anlægget	12
2.1. Anlæggets beliggenhed	12
2.2. Anlæggets indretning	14
2.3. Besætningssammensætning og staldtype.....	15
2.4. Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg.....	16
2.5. Ammoniakemission fra stald og gødningsopbevaringslager.....	17
2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget.....	20
2.7. Ressourceforbrug og øvrige miljøpåvirkninger fra produktionsanlægget	21
3. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT - i forhold til anlægget	22
3.1. BAT i forhold til management	23
3.2. BAT i forhold til foder	23
3.3. BAT i forhold til staldindretning.....	23
3.4. BAT i forhold til vand- og energiforbrug	23
3.5. BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning	24
4. Vurdering af miljøpåvirkning fra udbringningsarealer	24
5. Landskabelige og kulturhistoriske værdier	24
6. Bilagsfortegnelse.....	24
Bilag 1	25

1. Indledning

1.1. Ikke-teknisk resumé

Ansøger Morten Milland, Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande, søger om at ændre svinebesætningen **fra** 55.000 smågrise (7,3 – 32 kg) og 1.800 slagtesvin (32 – 107 kg) **til** 300 søer, 42.000 smågrise (7,3 – 32 kg) og 1.000 slagtesvin (32 – 112 kg), svarende til en ændring i dyreenheder (DE) fra 325,00 DE til 296,98 DE.

Der søges om at ændre sostaldene til klimastalde. Der er kun tale om at indsætte nyt inventar, da staldene fungerede som klimastalde før 2004. Der sker således ingen ydre bygningsmæssige ændringer.

Ikast-Brande Kommune skal i henhold til blandt andet *Husdyrgodkendelsesloven* vurdere, om den ansøgte ændring og fremtidige drift af husdyrholdet kan gennemføres uden væsentlige påvirkninger på miljøet. Det er vurderet, at ændringen kan gennemføres, hvorfor dette tillæg til miljøgodkendelse meddeles.

Bygninger med besætning samt anlæg til opbevaring af foder og husdyrgødning er vurderet i forhold til blandt andet:

- ammoniakfordampning, lugt, lys, støj og støv fra stalde og opbevaringsanlæg
- opbevaring og bortskaffelse af blandt andet affald og kemikalier
- forbrug af vand, energi og hjælpestoffer
- anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)

Tillægget regulerer som udgangspunkt – sammen med bedriftens øvrige miljøgodkendelse – driften i otte år, hvorefter tillægget revurderes på baggrund af de erfaringer, der har været med driften, og den udvikling der har været i metoder til reduktion af miljøpåvirkningen.

1.2. Ansøger, ejerforhold og konsulentoplysninger

Anlægget:

Adresse: Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande
Ejendomsnummer: 7560005564
Matrikelnummer: 11a, m.fl. Skærlund By, Brande
CVR-nummer: 15249471
P-nummer: 1007646506
CHR-nummer: 13546

Ansøger/ejer/driftsherre:

Navn: Morten Milland
Adresse: Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande
Telefonnummer: 75344404
Mobilnummer: 51740265
E-mail: milland@mail.tele.dk

Konsulent:

Navn: Peter Aalykke Jensen
Adresse: John Tranumsvej 35, 6705 Esbjerg
Telefonnummer: 76602188
Mobilnummer: 23238148
E-mail: paj@jlbr.dk

1.3. Lovgivningsmæssig baggrund

Når et husdyrbrug af den aktuelle type ønskes etableret, udvidet eller ændret til mere end 250 DE, skal anlægget med tilhørende udbringningsarealer til den producerede husdyrgødning vurderes i henhold til § 12 i *Husdyrgodkendelsesloven*. Dette tillæg til miljøgodkendelse er således udarbejdet efter *Husdyrgodkendelsesloven*, hvori EU's VVM-direktiv⁸ og IE-direktiv⁹ er indarbejdet.

I tillægget er der redegjort for konsekvenserne af at ændre husdyrholdet på bedriften, og for påvirkningen af miljøet i bred forstand. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IE-direktivet.

Nærværende tillæg til miljøgodkendelse af 30. september 2010 ændrer ikke i miljøvurderingen og de stillede vilkår i miljøgodkendelse af 30. september 2010, som fortsat er gyldig, med undtagelse af vilkårene 2.1, 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7, 7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 8.2 og 8.3. Tillægget og miljøgodkendelsen er udarbejdet efter § 12 i *Husdyrgodkendelsesloven*.

2. Vurdering af miljøpåvirkning fra anlægget

2.1. Anlæggets beliggenhed

Ejendommens eksisterende og planlagte produktionsanlæg ligger samlet på adressen Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande.

Det samlede produktionsanlæg ligger ca. 5,7 km sydvest for byzonen til Brande, ca. 8,8 km sydvest fra nærmeste sommerhusområde og ca. 2,2 km nordøst for nærmeste samlede bebyggelse (Blåhøj). Afstanden fra det nærmeste staldhjørne til nærmeste enkeltbeboelse uden landbrugspligt (Sdr. Ommevej 49, 7330 Brande) er ca. 118 meter i østlig retning.

Faktaboks

Jævnfør § 20 i *Husdyrgodkendelsesloven* skal kommunen sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis et anlæg ligger mindre end 300 meter fra:

- en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse¹⁰ i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
- et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde

⁸ Rådets direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM: Vurdering af Virkninger på Miljøet).

⁹ IE-direktivet (Industrial Emissions Directive) samler syv eksisterende direktiver om industriemissioner i ét direktiv.

¹⁰ Ved en samlet bebyggelse forstås, at der inden for en afstand af 200 meter fra beboelsesbygningen ligger mere end seks andre beboelsesbygninger på hver sin samlede faste ejendom. Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter Landbrugslovens regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, medregnes ikke.

- et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Derudover gælder en række generelle afstandskrav - se tabel 1:

Tabel 1. Generelle afstandskrav - jævnfør §§ 6 og 8 i Husdyrgodkendelsesloven – samt aktuelle afstande fra husdyrproduktionsanlægget

	Generelle afstandskrav	Aktuel afstand
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25 m	20 m
Almene vandforsyningsanlæg	50 m	>2500 m
Vandløb (herunder dræn) og søer	15 (100 ¹¹) m	>100 m
Offentlig vej og privat fællesvej	15 m	10 m
Levnedsmiddelvirksomhed	25 m	>25 m
Beboelse på samme ejendom	15 m	5 m
Naboskel	30 m	28 m
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50 m	>5000 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50 m	>2000 m
Nabobeboelse, Sdr. Ommevej 49, 7330 Brande	50 m	118 m

Ikast-Brande Kommune konstaterer:

- at det samlede produktionsanlæg vil ligge mere end 300 meter fra:
 - en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
 - et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
 - et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende
- at de generelle afstandskrav, som nævnt i tabel, 1 er overholdt med undtagelse af:
 - afstanden fra stald til vandforsyningsanlæg er 20 meter
 - afstanden fra gyllebeholder til offentlig vej er 10 meter
 - afstanden fra stald til beboelse på samme ejendom er 5 meter
 - afstanden til naboskel er 28 meter

¹¹ Beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning må i henhold til § 8, stk. 2 i *Husdyrgodkendelsesloven* ikke etableres inden for en afstand af 100 meter til åbne vandløb og til søer med et areal, der er større end 100 m².

Ikast-Brande Kommune vurderer:

- at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne fra anlægget begrænses, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug samt de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes
- at der er givet dispensation for afstandskravet til beboelse på sammen ejendom og offentlig vej, da anlæggene blev opført. Denne dispensation kan fortsat opretholdes, da anlæggene lever op til de gældende krav.
- at boringen er blevet anlagt efter at toklimastalden blev opført i 2005. Forudsætningen for placeringen af boringen inden for afstandskravet var, at forerørsforseglingen er tæt og hvis der er tale om en tørbrønd, så skal brønden være med fast bund og brønden skal være hævet 30 cm over niveau.
- at der kan gives dispensation for afstandskravet til naboskel, da der er tale om en mark i omdrift, der for nylig er frasolgt ansøgers ejendom.
- at overholdelsen af de øvrige generelle afstandskrav – i kombination med overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – vil sikre de pågældende vandforsyningsanlæg, vandløb, boligområder m.v. tilstrækkeligt mod væsentlige gener eller forurening fra husdyrbrugets anlæg. Se desuden kommunens vurdering i afsnit 2.5. Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager og afsnit 2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget.

2.2. Anlæggets indretning

Ansøgers oplysninger

Det eksisterende byggeri på Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande ændres ikke udvendigt. Der indsættes nyt inventar, når sostaldene laves om til smågrise. Der er kun tale om "overfladiske" ændringer, da staldene fungerede som klimastalde før 2004. Der sker ingen ændringer i opbevaringsanlæg og befæstede arealer. Der er samlet opbevaringskapacitet på 7.143 m³ fordelt på tre gyllebeholdere og gyllekanaler.

En oversigt af anlæg m.m. fremgår af tabel 2 og 3 og kortbilag A.

Tabel 2. Oversigt over bygninger

Bygning nr. jf. kortbilag A	Anvendelse	Gulvprofil/indretning	Antal dyr/år	Antal stipladser
1	Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	12.000	1.720
2	Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	2.600	375
3	Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	200	30
4	-		0	0
5	-		0	0
6	Foderlade		-	-
7	Slagtesvin	Fuldspaltegulv	1.000	350
8	Søer, løbe- og drægtighedsstald	Løsgående, delvis spaltegulv	233	175
9	Søer, farestier	Kassestier, fuldspaltegulv	300	75
	Søer, løbe- og drægtighedsstald	Løsgående, delvis spaltegulv	67	50
10	Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	27.200	3.900

Tabel 3. Oversigt over opbevaringsanlæg der anvendes fremover

Anlæg	Byggeår	m3	Afløb til	Seneste 10 års beholderkontrol ¹²	Overdækning
Gyllebeholder	1978	730	-	7/8 - 2008	Nej
Gyllebeholder	1992	1.980	-	8/9 - 2012	Nej
Gyllebeholder	1996	3.050	-	2/8 - 2006	Nej
Gyllekanaler	1978/2005	1.350	Gyllebeholder	-	-

2.3. Besætnings sammensætning og stalddtype

Ansøgers oplysninger

Besætnings sammensætningen, fordelt på stalddtype samt husdyrbrugets årlige produktion ved den nuværende (dvs. før 2007) og den ansøgte drift, fremgår af tabel 4.

¹² Jævnfør Bekendtgørelse nr. 1322 af 14. december 2012 om kontrol af beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning og ensilagesaft skal åbne og lukkede beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning eller ensilagesaft, på mere end 100 m³, kontrolleres mindst hver 10. år af en autoriseret kontrollør. Beholdere beliggende inden for 100 meter fra åbne vandløb eller søer over 100 m² skal kontrolleres mindst hvert 5. år.

Tabel 4. Besætningssammensætning, stalddtype og årlig produktion i nudrift (dvs. før 2007) og ansøgt drift

Husdyrtype, mdr./ vægtklasse	Stald- og gulvtype*	Nudrift		Ansøgt	
		Antal	DE	Antal	DE
Smågrise (7,3 – 32 kg)	Toklimastald, delvis spaltegulv	18.600	64,22	42.000	201,11
Årsso (farestald)	Kassestier, fuldspaltegulv	715	48,75	300	20,40
Årsso (løbe- og drægtighedsstald)	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	672	106,91	0	0
Årsso (løbe- og drægtighedsstald)	Individuel opstaldning, fast gulv	43	6,84	0	0
Slagtesvin	Fuldspaltegulv	1000	23,00	1000	27,86
Årsso (løbe- og drægtighedsstald)	Løsgående, delvis spaltegulv	0	0	300	47,61
I alt		-	249,73	-	296,98

* jævnfør ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk

Kommunen vurderer

For et husdyrbrug kan der være en vis variation i den årlige produktion og i fordelingen af de enkelte dyretyper hen over året. Miljøpåvirkningen er forskellig fra dyretype til dyretype og fra stalddtype til stalddtype, hvorfor miljøvurderingen afhænger af dyresammensætning og fordeling på stalddtype. Ikast-Brande Kommunes vurdering er foretaget ud fra en besætning med en årlig produktion, som angivet i tabel 4, på **maksimalt 296,98 DE** med den aktuelle beregningsmetode.

Det forudsættes, at den årlige produktion:

- ikke overstiger 296,98 DE¹³
- sker jævnt fordelt over året
- ikke giver anledning til større udledninger og gødningsproduktion end ansøgt ved eventuelle variationer i produktionen.

2.4. Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg

Ansøgers oplysninger

Den projekterede husdyrproduktion med de pågældende stalddtyper giver ifølge beregningen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk anledning til en samlet årlig husdyrgødningsproduktion med et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 27.061 kg N og 7.458 kg P.

Ejendommen afsætter al den producerede gylle. Husdyrbrugets opbevaringsanlæg og de enkelte anlægs kapacitet fremgår af tabel 3.

Gødningsproduktionen fra den ansøgte besætning på 296,98 DE er beregnet til 8.307 m³ årligt. Der er i ansøgt drift en opbevaringskapacitet på i alt 7.143 m³ på ejendommen. Opbevaringskapaciteten for flydende husdyrgødning er på den baggrund beregnet til ca. 10,3 måneder.

¹³ Antallet af dyreenheder er beregnet i henhold til *Husdyrgødningsbekendtgørelsen*.

Kommunen vurderer

Ifølge *Husdyrgødningsbekendtgørelsen* vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst ni måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler. På den baggrund vurderes den opgivne 10,3 måneders opbevaringskapacitet at være tilstrækkelig.

Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at opbevaring af husdyrbrugets husdyrgødning vil ske på en måde, som er i overensstemmelse med de generelle miljøregler
- at overholdelsen af de generelle miljøregler [og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen] vil medvirke til at begrænse den mulige påvirkning af det omgivne miljø fra opbevaringsanlæggene.

2.5. Ammoniakemission fra stald og gødningsopbevaringslager

Ansøgers oplysninger

Husdyrbruget opfylder det generelle reduktionskrav på 30 % med hensyn til ammoniakemission (fordampning) i forhold til det pågældende referencestaldsystem - jævnfør bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*.

Det generelle ammoniak-reduktionskrav opfyldes blandt andet ved:

- alle smågrise går på delvis spaltegulv
- Der er et lavere forbrug af råprotein i foderet end normen. For hvert kg tilvækst er der et foderforbrug på 1,88 FE med et råproteinindhold på 162,6 g pr FE. Det svarer til en råproteintildeling til smågrisene på 306 gram per kg tilvækst. Normtildelingen er 335 gram pr. kg tilvækst.

Af tabel 6 fremgår størrelsen af den samlede ammoniakemission i nudrift og ansøgt drift fra stald og gødningsopbevaringslager, som den er beregnet med beregningsmodellen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 6. Ammoniakemission fra stald og gødningsopbevaringslager, omregnet til kg kvælstof (N) pr. år, ansøgt drift

Ammoniakemission	Kg kvælstof (N) pr. år
Nudrift	ca. 3711,9 kg N/år
Ansøgt drift	ca. 3023,5 kg N/år
Mer-emission, som følge af udvidelsen:	ca. -688,4 kg N/år

2.5.1. Ammoniak og natur

Faktaboks

Hovedparten af ammoniakdepositionen (kvælstofnedfald) fra et husdyrbrug vil - afhængigt af flere forhold - på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition, som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for ca. 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for

opretholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

I henhold til § 7 i *Husdyrgodkendelsesloven* er etablering, udvidelse og ændring af anlæg på husdyrbrug, der er eller derved bliver større end 15 dyreenheder, ikke tilladt, hvis stald eller gødningsopbevaringsanlæg ligger i en afstand på mindre end ti meter til, eller helt eller delvis inden for, nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder) eller nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **uden for** internationale beskyttelsesområder.

Jævnfør *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens* bilag 3, inddeles naturtyperne, omfattet af *Husdyrgodkendelseslovens* § 7, i tre kategorier:

Kategori 1-natur. Naturområder beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt af Naturstyrelsen.

Kategori 2-natur. Visse naturområder beliggende **uden for** internationale naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om naturtyperne: højmoser, lobeliesøer samt heder større end ti ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens*¹⁴ § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens* § 3.

Kategori 3-natur. Ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af kategori 1- og 2-natur: heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter *Naturbeskyttelseslovens* § 3, og ammoniakfølsomme skove, der er beliggende **uden for** de internationale naturbeskyttelsesområder.

Der er fastsat forskellige beskyttelseskrav i forhold til de forskellige naturkategorier. Den tilladte maksimale **total**deposition fra et husdyrbrug til kategori 1-natur er afhængig af antallet af husdyrbrug i nærheden (antallet af andre husdyrbrug i området er defineret efter nærmere regler om vurdering af kumulation). Hvis der ikke er andre husdyrbrug, må der fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, som hovedregel højst være en **total**deposition på 0,7 kg N pr. ha pr. år. Er der ét husdyrbrug udover husdyrbruget, der søger, falder den højst tilladelige **total**deposition til 0,4 kg N pr. ha pr. år, og endelig, hvis der er mere end ét husdyrbrug udover husdyrbruget, der søger, må **total**depositionen fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, maksimalt være 0,2 kg N pr. ha pr. år.

Den maksimale tilladte **total**deposition til kategori 2-natur er 1,0 kg N pr. ha pr. år, mens kommunen i forhold til kategori 3-natur efter nærmere kriterier skal foretage en konkret vurdering af, om der er tale om særlige regionale eller lokale naturinteresser og af, om der skal stilles krav til den maksimale **mer**deposition. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N pr. ha pr. år.

Nærmeste kategori 1-natur er Habitatområde nr. 63 – Mose ved Karstoft Å, som ligger ca. 2,1 km sydøst for anlægget.

Nærmeste kategori 2-natur er Sandknatterne - en hede, der ligger ca. 1,1 km sydvest for anlægget. Området er også udpeget som potentiel ammoniakfølsom skov.

¹⁴ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 af lov om naturbeskyttelse (med senere ændringer).

Nærmeste kategori 3-natur er en hede, der ligger ca. 643 m sydøst for anlægget. Der findes flere områder med kategori 3-natur indenfor 1.000 m af anlægget, lige som der findes flere beskyttede vandhuller.

Naturområderne fremgår af kortbilag B.

Kommunens samlede vurdering i forhold ammoniakemission fra anlægget

Det generelle ammoniakreduktionskrav, som fremgår af *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*, er ifølge ansøgningen med de tilhørende beregninger overholdt.

Faktaboks

Overholdelsen af det generelle ammoniakreduktionskrav og det generelle beskyttelsesniveau beskytter - ifølge intentionerne bag *Husdyrgodkendelsesloven* - som udgangspunkt de kvælstoffølsomme naturtyper tilstrækkeligt mod kvælstofpåvirkning fra husdyrbrugs produktionsanlæg.

Ikast-Brande Kommunes naturgruppe har vurderet ændringen i anlæggets påvirkning af natur. Kvælstofdepositionsregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser, at den ansøgte ændring i det store hele ikke medfører forøgede kvælstofdepositioner til beskyttet natur. I enkelte tilfælde ses tværtimod forhold, hvor depositionen bliver lavere.

Kvælstofdepositionsregning til det nærmeste habitatområde: 'Mose ved Karstoft Å' viser en totaldeposition på 0,0 kg N/ha/år.

Syd for anlægget er der dog registreret en potentiel ammoniakfølsom skov - ca. 100 meter fra nærmeste anlæg. Beregninger viser, at skoven kommer til at modtage en merdeposition på 0,2 kg N/ha/år. 0,2 kg N/ha/år er under det fastsatte beskyttelseskriterium, hvorfor det ikke vurderes nødvendigt at undersøge om der rent faktisk er tale om en ammoniakfølsom skov.

Ikast-Brande Kommune vurderer i det konkrete tilfælde og på baggrund af de beregninger, der er foretaget, at tålegrænserne ikke overskrides, og at de naturarealer, som ligger i nærområdet omkring produktionsanlægget, ikke er så kvælstoffølsomme, at der helt undtagelsesvist skal stilles yderligere vilkår for at beskytte de pågældende naturområder tilstrækkeligt mod kvælstofpåvirkning fra produktionsanlægget.

Kravet til ammoniakdeposition fra stald og lager skal ikke, i det konkrete tilfælde, skærpes af hensyn til den kumulative effekt fra andre husdyrbrug.

Den reelle ammoniakdeposition fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold, men ammoniakdepositionen vil især kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødningen afsættes på i staldene. Kommunen vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at husdyrbruget - ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen - drives således, at påvirkningen på omgivelserne med luftbåret kvælstof fra produktionsanlægget minimeres

- at ammoniakemissionen (fordampningen) fra produktionsanlægget i sig selv ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de omkringliggende naturområder.

2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget

Ansøgers oplysninger

Den primære kilde til lugt fra husdyrbrugets anlæg er fra staldene. Der bliver ikke ændret på ejendommens ventilationsforhold m.m i forbindelse med skiftet i dyretype. Afhængigt af vejrforholdene kan der forekomme lugtgener fra staldene. Der kan desuden forekomme lugtgener, når gyllen i gyllebeholderne omrøres i forbindelse med udbringningen - dette sker primært om foråret.

Tabel 7 viser de beregnede geneafstande med hensyn til lugt fra staldene efter projektets gennemførelse, som er fremkommet ved brug af de beregningsmodeller, der indgår i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 7. Lugtgeneafstande fra staldene efter projektets gennemførelse

Områdetype	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, m	Faktisk afstand fra staldanlægget, m
Byzone	597	>5.000
Samlet bebyggelse	430	2.200
Enkeltbolig (Sdr. Ommevej 49) ¹⁵	128	118* *den vægtede gennemsnitsafstand er 154 m

Kommunen vurderer

Faktaboks

I *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* (bilag 3), er der fastsat en række lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E¹⁶ pr. m³ luft. Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype. Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede mindste afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier med hensyn til de tre forskellige områdetyper netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E pr. m³ luft ikke overskrides i mere end en procent af tiden – svarende til ca. syv timer i alt om måneden.

Lugtgeneafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 meter fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere end 75 dyreenheder. Tilsvarende forøges lugtgeneafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 meter fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgeneafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og

¹⁵ Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter *Landbrugslovens* regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, indgår ikke.

¹⁶ OU_E = Lugt-enheder (Odour Units) bestemt efter den europæiske standard for lugtanalyse, hvor 1 OU_E er grænsen for, hvornår den pågældende lugt kan erkendes.

sydvestlig, og at nordenvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

Ifølge beregningen er de lugtgenekriterier, som fremgår af *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* (bilag 3) – i forhold til de tre områdetyper – overholdt i det konkrete tilfælde. Lugtgenaeafstandene har ikke skullet forøges af hensyn til vurdering af den kumulative effekt fra andre husdyrbrug. Da lugten stammer fra flere staldafsnit måles lugtgenaeafstanden som en vægtet gennemsnitsafstand ud fra et beregnet lugtcentrum. Nærmeste enkeltbolig (Sdr. Ommevej 49) ligger 118 m fra anlægget. Men da den korrigerede lugtgenaeafstand for enkeltbolig er kortere (128 m) end den vægtede gennemsnitsafstand (154 m), så er lugtgenekriteriet overholdt.

Ud over de mulige lugtgener fra staldanlægget kan der forekomme lugtgener i forbindelse med omrøring af gyllebeholderne og øvrig gyllehåndtering. Gylleomrøring og øvrig gyllehåndtering sker primært i forbindelse med udbringningen, der hovedsageligt sker om foråret.

Den reelle lugtpåvirkning fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold. Lugtpåvirkningen vil dog generelt kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødning og foderrester afsættes på samt ved minimering af det tidsrum, som gylleomrøring og gylleudbringning foretages i. Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at projektets gennemførelse ikke vil medføre væsentlige, forøgede lugtgener fra produktionsanlægget
- at de væsentligste lugtgener fra produktionsanlægget vil ske i forbindelse med gyllehåndtering, mens lugtgenerne vil være mere begrænsede fra staldene generelt og mindre væsentlige fra ensilagehåndteringen
- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og vilkårene i miljøgodkendelsen – drives således, at lugtpåvirkningen på omgivelserne fra produktionsanlægget minimeres, og så de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier overholdes, og lugtgenegrænserne dermed ikke overskrides i mere end 1 % af tiden.

2.7. Ressourceforbrug og øvrige miljøpåvirkninger fra produktionsanlægget

2.7.1. Vandforbrug

Vandforbrug er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.2. Afledning af vand

Afledning af vand er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.3. Energiforbrug

Energiforbrug er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.4. Foderstoffer

Foderstoffer er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.5. Kemikalier m.v.

Kemikalier er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.6. Affald

Affald er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.7. Skadedyr

Skadedyr er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.8. Støv

Støv er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.9. Støj

Støj er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.10. Lys

Lys er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.11. Transporter til og fra anlægget

Transporter til og fra anlægget er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

3. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT - i forhold til anlægget

Faktaboks

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik – kaldet BAT – til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakemission og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om industrielle emissioner (integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening) i IE-direktivet, udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter¹⁷ ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IE-direktivet

¹⁷ Rammerne for BREF-dokumentet, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer.*

omfatter. I IE-direktivet er BAT defineret som: Det mest effektive og avancerede trin i udviklingen af aktiviteter og driftsmetoder, som er udtryk for en given tekniks praktiske egnethed som grundlag for emissionsgrænseværdier og andre godkendelsesvilkår med henblik på at forhindre eller, hvor dette ikke er muligt, begrænse emissionerne og indvirkningen på miljøet som helhed.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er som udgangspunkt en redegørelse og dokumentation for, i hvilket omfang det valgte projekt bygger på anvendelse af den mindst forurenende og ressourceforbrugende teknik vedrørende blandt andet råvarer, energi, vand og andre hjælpestoffer, produktionsanlæg, processer og affaldsfrembringelse. Redegørelsen skal indeholde et resumé af de væsentligste af de eventuelle alternativer, som ansøger har undersøgt samt oplysninger om anvendelse af bedste tilgængelige teknik til reduktion af ammoniak-emission og udvaskning af nitrat, samt oplysninger om hvordan et eventuelt fosforoverskud og udledning af fosfor nedbringes. En BAT-redegørelse vil som hovedregel typisk indeholde punkterne: management (godt landmandskab), og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning. Redegørelsen skal for svine- og fjerkræbrug omhandle de teknologier, der er beskrevet i EU-kommissionens BREF-dokument om intensivt hold af svin og fjerkræ.

Miljøstyrelsen har udarbejdet Teknologiblade¹⁸, hvori dokumenteret teknik er beskrevet, og hvori der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store mer-udgifterne eventuelt vil være.

Miljøstyrelsen har derudover for hovedparten af de gængse husdyrproduktionsgrene formuleret vejledende BAT-standardvilkår, der beskriver en emissionsgrænseværdi for eksempelvis ammoniak eller fosfor som udtryk for en given husdyrproduktions opnåelige BAT-niveau. Bat-niveauet kan opnås ved brug af de dokumenterede teknikker, som er beskrevet i de nævnte Teknologiblade.

3.1. BAT i forhold til management

BAT i forhold til management er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

3.2. BAT i forhold til foder

BAT i forhold til foder er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der anvendes maksimalt 162,60 g total råprotein per FE i smågrisefodret med et maksimalt foderforbrug på 1,88 FE per. kg tilvækst, hvilket reducerer ammoniakfordampningen fra staldanlægget. Ligeledes er fosforindholdet i smågrisefoderet reduceret til maksimalt 5,2 g P/FE. Der er således ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

3.3. BAT i forhold til staldindretning

BAT i forhold til staldindretning er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

3.4. BAT i forhold til vand- og energiforbrug

BAT i forhold til vand- og energiforbrug er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

¹⁸ Teknologibladene er en samling af blade, som Miljøstyrelsen har udarbejdet med vejledende beskrivelser af tekniske løsninger, som kan begrænse forurening fra husdyrproduktion. Teknologibladene er dels opdateringer af gamle "BAT-byggeblade" og dels helt nye.

3.5. BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning

BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

Kommunens samlede BAT-vurdering i forhold til anlægget

Kommunens samlede BAT-vurdering i forhold til anlægget er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der væsentlig ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

4. Vurdering af miljøpåvirkning fra udbringningsarealer

Der indgår ingen arealer i ansøgningen om tillæg til miljøgodkendelsen. Al husdyrgødning afsættes fremover til Skaerlund Aps, Fredborgvej 10, 7330 Brande. De vurderinger af miljøpåvirkninger fra udbringningsarealer og vilkår til arealerne, der er beskrevet i miljøgodkendelse af 30. september 2010, falder derfor bort. Skaerlund Aps har søgt om en miljøgodkendelse af arealerne.

5. Landskabelige og kulturhistoriske værdier

Der laves ikke ydre bygningsmæssige ændringer. De landskabelige og kulturhistoriske værdier ændres derfor ikke i forhold til miljøgodkendelsen af 30. september 2010.

6. Bilagsfortegnelse

Bilag 1 – Oversigt over gældende vilkår

Kortbilag A – Situationsplan

Kortbilag B – Natur

Bilag 1

Oversigt over gældende vilkår for husdyrbruget Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande. Vilkår, der ikke længere er gyldige er gennemstreget.

1. Generelle vilkår

- 1.1. Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med det, der er beskrevet i ansøgningen og i miljøgodkendelsen med tilhørende bilag.
- 1.2. Eventuelle ændringer i ejerforhold – og/eller i hvem der er ansvarlig for husdyrbrugets drift – skal meddeles til Ikast-Brande Kommune.
- 1.3. De vilkår for miljøgodkendelsen, som vedrører husdyrbrugets drift, skal være kendt af den eller de personer, der udfører den pågældende del af husdyrbrugets drift. En drifts-logbog – svarende til den der fremgår af bilag 2 – skal føres som dokumentation for, at de pågældende vilkår er indarbejdet i de daglige rutiner.
- 1.4. Der skal forefindes en til enhver tid opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det omgivende miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for husdyrbrugets ansatte og andre, der arbejder på husdyrbruget (bilag 3). Planen skal foreligge senest 3 måneder efter at der er meddelt godkendelse.
- 1.5. Husdyrbruget skal på Ikast-Brande Kommunes forlangende fremvise dokumentation for størrelsen af den årlige husdyrproduktion, i form af f.eks. gødningsregnskaber, slagteriafregninger og/eller besætningslister.

2. Vilkår med hensyn til begrænsning af ammoniak- og lugtpåvirkning:

- ~~2.1. Transport af husdyrgødning gennem byzoner og på strækningen gennem Uhre (Uhre Byvej på strækningen nord for Karstoftevej og Gydevej på strækningen syd for stadion) skal det ske med lastbil. Transport gennem Blåhøj St. by og Gl. Blåhøj med traktor og vogn må kun ske ad Sdr. Ommevej. Anvendte transportveje fremgår af kortbilag G.~~
- 2.2. Husdyrbrugets interne færdselsarealer skal dagligt renholdes for eventuel foder- og gødningspild.
- 2.3. Såfremt der efter Ikast-Brande Kommunes vurdering opstår væsentlige lugtgener, som vurderes at være væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan Ikast-Brande Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.

3. Vilkår med hensyn til energi- og vandforbrug:

- 3.1. Der skal etableres særskilt vandmåler til registrering af det samlede vandforbrug til drikkevand, rengøring og vandspild. Vandforbruget skal aflæses årligt og noteres i driftslogbogen.
- 3.2. El-forbruget skal aflæses årligt og noteres i drifts-logbogen.

4. Vilkår med hensyn til skadedyr:

- 4.1. Der skal på husdyrbruget foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse. Såfremt der efter Ikast-Brande Kommunes vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan Ikast-Brande Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger svarende til de til enhver tid gældende retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium.

5. Vilkår med hensyn til begrænsning af støj:

- 5.1. Såfremt Ikast-Brande Kommune modtager klager over støj fra husdyrbruget med tilknyttede aktiviteter, og kommunen vurderer, at der er tale om væsentlige støjgener, skal der indsendes dokumentation for overholdelse af nedenstående støjkrav. Husdyrbrugets bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau må ikke overstige følgende værdier ved nabobeboelser:

Dag	Tidspunkt	Støjniveau
Mandag - fredag	kl. 7 - 18	55
Lørdag	kl. 7 - 14	dB(A) ¹⁹
Mandag - fredag	kl. 18 - 22	45 dB(A)
Lørdag	kl. 14 - 22	
Søndag	kl. 7 - 22	
Alle dage	kl. 22 - 7	40 dB(A)

De anførte grænseværdier for støjbidraget regnes for overholdt, hvis de ikke overskrides af en måling eller beregning, der er midlet over en periode, som afhænger af tidspunktet på døgnet således:

For dagperioden, kl. 7⁰⁰ - 18⁰⁰ alle dage, er måleperioden det mest støjbelastede tidsrum på 8 timer,

for aftenperioden, kl. 18⁰⁰ - 22⁰⁰ alle dage, er måleperioden den mest støjbelastede time, og

for natperioden, kl. 22⁰⁰ - 7⁰⁰ alle dage, er måleperioden den mest støjbelastede halve time.

6. ~~Vilkår med hensyn til udbringningsarealer:~~

- ~~6.1. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de udbringningsarealer, som fremgår af kortbilag C.~~
- ~~6.2. De i miljøgodkendelsen anvendte marknumre, refererer til marknumrene på kortbilag C. Omdøbes marker vil eventuelle vilkår tilknyttet driften af arealerne stadig være knyttet til netop disse arealer, uanset marknummer.~~
- ~~6.3. Udbringningsarealerne må maksimalt tilføres husdyrgødning eller anden organisk gødning i en mængde svarende til et gennemsnitligt fosforindhold på maksimalt 29,0 kg P pr. ha. Kvælstof må tilføres i en mængde svarende til den til enhver tid gældende norm.~~
- ~~6.4. På arealer beliggende inden for hygiejnezonen (300 meter) til Uhre Vandværk må der ikke udbringes slam eller lign. affaldsprodukter, der er omfattet af slambekendtgørelsen.~~
- ~~6.5. På arealer beliggende inden for hygiejnezonen (300 meter) til Uhre Vandværk må der ikke oplagres ensilage, komposteret dybstrøelse eller lign.~~
- ~~6.6. Der skal etableres 5 meter brede dyrkningsfrie bræmmer om vandhullet, beliggende på mark nr. 74. Bræmmerne skal være etableret senest den 1. juni 2011.~~
- ~~6.7. Sprøjtning og gødsning på marknr. 7+8 skal ske med omtanke, således at § 3 heden sydøst for marken ikke påvirkes med gødning eller sprøjtegift ved vindafdrift mv. Hvis det konstateres, at der er forårsaget sprøjteskade eller kunstgødning på § 3 heden, skal der efterfølgende etableres 5 meter sprøjte- og dyrkningsfrie bræmmer langs § 3 heden.~~

¹⁹ dB(A) = Decibel(A)-skalaen som internationalt bruges i forbindelse med måling af svag lyd.

7. Vilkår med hensyn til begrænsning af kvælstofudvaskning:

- 7.1. På mark nr. 76, 84 og 86 skal der vælges et grundvandssædskifte, hvor der hvert år udlægges græs efterafgrøder i minimum 90 % af arealet. Græsudlægget skal sås i forbindelse med etablering af hovedafgrøden, og græs efterafgrøden skal som minimum være veletableret i perioden fra høst og frem til 1. februar.
- 7.2. På mark nr. 70, 71, 72, 73, 75, 81, 82, 83 og 85 skal der vælges et grundvandssædskifte, hvor der hvert år udlægges græs efterafgrøder i minimum 50 % af arealet. Græsudlægget skal sås i forbindelse med etablering af hovedafgrøden, og græs efterafgrøden skal som minimum være veletableret i perioden fra høst og frem til 1. februar.
- 7.3. Kravet om græs efterafgrøder, jævnfør vilkår 7.1, 7.2 og 7.3, gælder fra høstår 2011/2012, og er omfattet af Plantedirektoratets regler vedr. etablering, gødskning, ompløjning, m.m. Græsudlægget kan ikke medregnes som en del af de lovpligtige efterafgrøder, som skal etableres i henhold til de til enhver tid gældende generelle regler med krav om etablering af efterafgrøder. Se kortbilag F1 hvoraf de pågældende markers placering fremgår.
- 7.4. Til smågrisene må der maksimalt tildeles 163,5 g råprotein pr. FE²⁰, og anvendes et maksimalt foderforbrug på 1,88 FE pr. kg tilvækst.
- 7.5. Husdyrbruget skal på Ikast-Brande Kommunes forlangende fremvise dokumentation for tildelingen af fosfor og råprotein og anvendelse af foderforbrug til smågrisene.

- A.1. Produktionen vedrørende smågrise skal tilrettelægges, så den maksimalt giver anledning til en total mængde N ab dyr pr. år på 19.202 kg N, beregnet ved følgende formler:

$$\underline{N \text{ ab dyr pr smågris}} = (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g råprotein pr FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0304 \text{ kg N pr kg tilvækst}))$$

N ab dyr pr år: Antal producerede smågrise i perioden x N ab dyr pr smågris x 365 dage / antal dage i opgørelsesperioden.

N ab dyr per smågris beregnes ved at indsætte de talværdier, der er oplyst i ansøgningen og normalt for 2014/2015, hvor ikke andet er oplyst, i formlen – det vil sige:

Faktor	Værdi
Indgangsvægt, kg	32,00
Afgangsvægt, kg	7,30
FEsv pr. kg tilvækst	1,88
Råprotein per FE, g	162,60

De enkelte værdier i beregningen er ikke bindende, men hvis en eller flere af værdierne ændres i praksis skal beregningsresultatet for N ab dyr pr år stadig være på eller under 19.202 kg N.

8. Vilkår med hensyn til begrænsning af fosfortab:

- 8.1. Til smågrisene må der maksimalt tildeles 5,3 g fosfor pr. FE, og anvendes et maksimalt foderforbrug på 1,88 FE pr. kg tilvækst.
- 8.2. Der må ikke tilføres fosforholdig handelsgødning på udbringningsarealerne, beliggende i fosforklasse II4, undtagen som startgødning til majs, dog maksimalt 15 kg P pr. ha. Hvis

²⁰ FE = foderenhed. 1 FE svarer som udgangspunkt til nettoenergiværdien af 1 kg byg med 85 % tørstof.

analyser fra de enkelte marker viser fosfortal under 2, må de pågældende marker gødes op til et fosfortal på 4. Arealer beliggende i fosforklasse II fremgår af kortbilag D1.

- 8.3. Såfremt der ikke længere er etableret frivillige randzoner langs vandløbene på mark nr. 6, 61, 62, 74 samt 90+91, kan Ikast-Brande Kommune stille vilkår om, at der skal etableres 10 meter brede gødnings- og sprøjtefrie bræmmer langs disse vandløbsstrækninger. Bræmmerne skal være udlagt med græs, de må afgræsses og der må tages slet, og de må omlægges en gang hvert 5. år dog skal de straks tilsås med græs igen. Bræmmerne skal være etableret senest 1. juni 2011. Se kortbilag F2 hvoraf de pågældende markers placering fremgår.

- B.1. Produktionen vedrørende smågrise skal tilrettelægges, så den maksimalt giver anledning til en total mængde P ab dyr pr. år på 5.058 kg P, beregnet ved følgende formler:

$$P \text{ ab dyr pr smågrise} = ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr kg tilvækst} \times \text{g fosfor pr FEsv}/1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0049 \text{ kg P pr kg tilvækst})$$

$$P \text{ ab dyr pr år} = \text{Antal producerede smågrise i perioden} \times P \text{ ab dyr pr smågris} \times 365 \text{ dage} / \text{antal dage i opgørelsesperioden}.$$

P ab dyr per smågris beregnes ved at indsætte de talværdier, der er oplyst i ansøgningen og normal for 2014/2015, hvor ikke andet er oplyst, i formlen – det vil sige:

Faktor	Værdi
Indgangsvægt, kg	32,00
Afgangsvægt, kg	7,30
FEsv pr. kg tilvækst	1,88
P pr FEsv, g	5,20

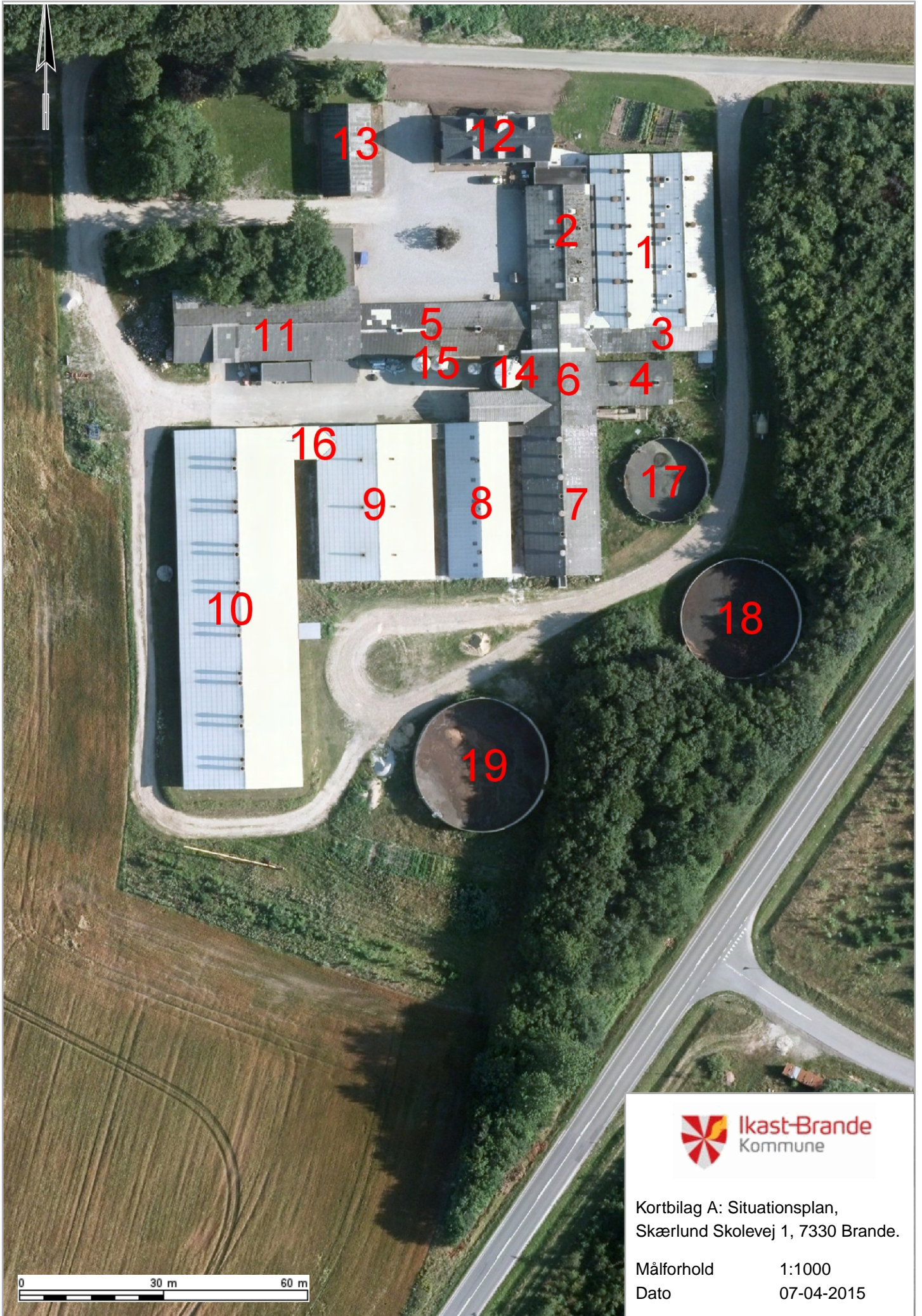
De enkelte værdier i beregningen er ikke bindende, men hvis en eller flere af værdierne ændres i praksis skal beregningsresultatet for P ab dyr pr år stadig være på eller under 5.058 kg P.

9. Øvrige vilkår:

- 9.1. Slagtesvinestalden (bygning nr. 7, kortbilag A) skal ved førstkommende, gennemgribende renovering, dog senest 1. oktober 2020, indrettes svarende til den, til den tid, bedste tilgængelige teknik (BAT) til begrænsning af forurening.
- 9.2. Jord, foder, gødning og lignende, som tabes på offentlig vej i forbindelse med husdyrbrugets drift, skal samles op senest ved arbejdets afslutning eller ved den enkelte arbejdsdags afslutning, når arbejdet strækker sig over flere dage.
- 9.3. Al vask af maskiner, redskaber og lignende, hvorfra der kan forekomme gødnings- og foderrester skal ske på et sted, hvor vaskevandet bortledes til gyllebeholder, eller på et areal med plantedække som græs eller lignende, hvor der ikke kan ske overfladeafstrømning til vandindvindingsanlæg, vandløb m.m.

10. Vilkår med hensyn til husdyrbrugets eventuelle ophør:

- 10.1. Ved eventuelt ophør af produktionen skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Beholdere til gylle etc., der er omfattet af kravet om beholderkontrol, skal gøres uanvendelige til opbevaring af gylle, m.m., hvis de afmeldes beholderkontrollen. Alt miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.

Kortbilag A: Situationsplan,
Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande.

Målforhold 1:1000
Dato 07-04-2015

Kortbilag B: Natur - Skærlund
 Skolevej 1, 7330 Brande

Målforhold 1:20000

Dato 07-04-2015

Signaturforklaring

- EF fuglebeskyttelsesområder
- EF habitat områder
- Eng
- Hede
- Mose
- Overdrev
- Sø
- Kategori 1 - natur
- Kategori 2 - natur
- Kategori 3 - natur
- Beskyttede vandløb